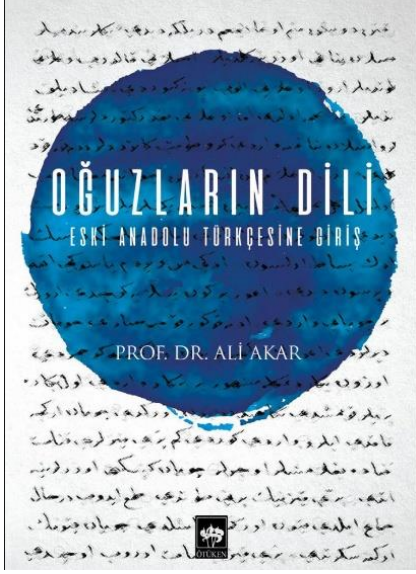

AKAR, Ali (2018). *Oğuzların Dili Eski Anadolu Türkçesine Giriş*, İstanbul: Ötüken Yayınları, ISBN 978-605-155-718-2, 335 Sayfa

Mustafa KARATAŞ*

Bilginin üretilmesi kadar o üretilen bilginin “davranış değişikliği” yaratması amacıyla insanlara öğretilmesi de insanlık için çok büyük bir önem taşımaktadır. İnsanın bir konuyu merak ve istekle çeşitli yöntemler kullanarak araştırması bilginin üretilmesini ve böylece bilimlerin var olmasını; bu üretilen bilgilerin öğretilme ihtiyacı ise eğitim ve eğitim bilimlerinin önem kazanmasını sağlamıştır.

İnsanlık tarihinin vazgeçilmez bir işleyişi olan bu süreç, elbette Türk tarihi için de geçerlidir. Türklerin dil, edebiyat, kültür, tarih, halk bilimi (folklor) vb. maddi, manevi bütün değerlerinin sistemli bir biçimde araştırılmasıyla *Türklük bilimi (Türkiyat,*

Türkoloji) adı verilen bilim dalı ortaya çıkmıştır. Avrupa’da IV. yüzyılda Ammianus Marcellinus adlı tarihçinin Türklerle ilgili verdiği bilgilerle; Türk tarihinde ise XI. yüzyılda Kaşgarlı Mahmut’un *Dîvân-u Lügâti’t Türk* adlı sözlüğüyle başladığı görülen Türklük bilimi çalışmaları, bir yandan Türklerle ilgili bilgiler üretirken bir yandan da bu bilgilerin kitlelere öğretilmesi ve bu konuda insanların eğitilmesine hizmet etmiştir.

Yerli ve yabancı bilim insanları (Türklük bilimci, Türkolog) tarafından yapılan Türklük bilimi çalışmalarının odaklandığı ve yoğunlaştığı alan Türk dili, Türk dilinin tarihi ve çağdaş lehçeleri olmuştur. Bu lehçelerden özellikle Türk boylarının arasında çok önemli bir yere sahip olan Oğuzların dili (Oğuzca), Türklük bilimi çalışmalarında da önemli bir yere sahiptir.

Türk tarihinde 6. yüzyıldan günümüze kadar varlıklarını sürdüren, günümüzde de Türkmenistan, İran, Anadolu ve çevresi, Balkanlar ve Batı Av-

* Dr. Öğr. Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, ORCID: 0000-0002-8165-4166,
E-posta: mustafakaratas@nevsehir.edu.tr

rupa ülkelerinde yaşayan Oğuzlar, X. yüzyılda Türkistan (Orta Asya) bozkırlarından çıkıp güneybatıya, Anadolu, İran ve Balkanlara doğru hareket etmişler ve XI. yüzyıldan itibaren de Anadolu topraklarını yurt edinmişlerdir. İran merkezli Büyük Selçuklu Devleti (1038-1157)'ni kuran Oğuzlar, Malazgirt Savaşı'ndan (1071) sonraki dönemde Marmara ve Adalar denizine kadar ulaşmış, 1176'daki Miryakefalon Savaşı'nda Bizans'ın ağır bir yenilgiye uğratılmasıyla Anadolu'daki var olma mücadelesini kazanmışlardır. Böylece, Türklük biliminde "Selçuklu öncesi" ve "Selçuklu sonrası" olarak iki dönemde incelenen Oğuzların önceleri sadece konuşma dili olan dillerinin Anadolu'daki yazı dili olma süreci XI. yüzyıldan XVI. yüzyıla kadar sürmüştür. Türklük biliminde yaygın olarak kullanılan adıyla Batı Türkçesi (Güneybatı Türkçesi, Oğuz Türkçesi, Oğuzca), XIII. yüzyıldan itibaren Anadolu'daki yerli ağız özelliklerine göre oluşan, XV. yüzyıldan itibaren de ölçünlü bir yazı dili olarak günümüze kadar kesintisiz bir şekilde ulaşmıştır.

Günümüzde Anadolu, Azerbaycan (Kuzey ve Güney), Türkmenistan, İran, Irak, Suriye, Adalar, Rumeli ve Kuzey Afrika'da kullanılan Türk yazı dili kolunun genel adı olan Oğuzcanın tarihi gelişimi Türklük bilimciler tarafından çeşitli açılardan incelenmektedir. Oğuzca ile ilgili üretilen bu bilgilerle birlikte, bu konuda özellikle Türklük bilimi öğrencileri ve meraklıları için ders kitapları da yazılmaktadır.

Özellikle Oğuzcanın ilk dönemi olan Eski Anadolu Türkçesiyle (Eski Türkiye Türkçesi) yazılmış Arap harfli metinlerin, dilin henüz ölçünlüleşmemiş olmasından kaynaklanan yazım (imla), ses, biçim ve söz dizimindeki tutarsızlıklar, metinlerin okunmasını ve o dönem dilinin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Bu durum, öncelikli olarak Türkiye'deki yüzlerce Türklük bilimi bölümünde (Türk Dili ve Edebiyatı, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları, Halk Bilimi) eğitim alan öğrencileri etkilemektedir.

Eski Anadolu Türkçesinin tarihi Türk lehçelerinden biri olarak tüm Türklük bilimi bölümlerinde okutulması ve dönem dili ile metinlerinin yukarıda bahsedilen zorluklara sahip olması nedeniyle Türklük bilimciler bu alanda sadece akademik araştırmalar yaparak bilgi üretmekle kalmayıp bu dönem için Eski Anadolu Türkçesi dil bilgisinin anlatıldığı ders kitapları da yazmaktadır.

Türkiye'de bugüne kadar yazılmış bazı Eski Anadolu Türkçesi dil bilgisi kitapları şunlardır:

TİMURTAŞ, Faruk Kadri (1994), *Eski Türkiye Türkçesi*, Enderun Kitabevi, İstanbul.

ERGİN, Muharrem (1997), *Dede Korkut Kitabı II (İndeks, Gramer)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

ŞAHİN, Hatice (2009), *Eski Anadolu Türkçesi*, Akçağ Yayınları, Ankara.

GÜLSEVİN, Gürer; Boz, Erdoğan (2004), *Eski Anadolu Türkçesi*, Gazi Kitabevi, Ankara.

GÜLSEVİN, Gürer (2011), *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

KÖKTEKİN, Kazım (2011), *Eski Anadolu Türkçesi*, Fenomen Yayıncılık, Erzurum.

TÜRK, Vahit; DOĞAN, Şaban; ŞERİFOĞLU, Yasin (2015), *Eski Anadolu Türkçesi Dersleri*, Kesit Yayınları, İstanbul.

ÖZTÜRK, Erol (2017), *Eski Anadolu Türkçesi El Kitabı*, Akçağ Yayınları, Ankara.

Oğuzcanın tarihi ve çağdaş lehçeleri üzerinde çalışan Türklük bilimcilerinden biri de Prof. Dr. Ali Akar'dır. Uzmanlık alanı "Eski Türk Dili" olan Akar'ın akademik çalışmalarının çoğunu Oğuzca ile ilgili çalışmalar oluşturmaktadır. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır:

AKAR, Ali (1999). "Bir Dânişmendnâme Nüshası: Mirkâtü'l-cihâd", *Türk Dünyası Araştırmaları*, Ekim, İstanbul: S.122, s. 209-218.

_____ (2010). "Lehçe Oluşma Şartları ve Evreleri Bakımından Eski Türkiye Türkçesi", *Türklük Bilimi Araştırmaları- Journal of Turkology Research*, S. 28, Güz/Autumn, Ankara, s. 15-29.

_____ (2011) "Bir Dil-İçi Çeviri Metni Olarak Mirkâtü'l-Cihâd", *Uluslararası Gelibolulu Mustafa Âlî Çalıştayı Bildirileri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara: s. 75-84.

_____ (2012). "Türkiye Türkçesinin Kuruluşu ve Yunus Emre", *Türk Yurdu*, Mayıs, Ankara: C. 32, S. 297, s. 58-62.

_____ (2012). "Tarihin Dili İzdüşümü: Ankara Savaşı Sonrasında Anadolu'da Dil ve Tarih İlişkileri", *1402 Ankara Savaşı Uluslararası Kongresi (Yıldırım-Timur)*, 9-12 Ekim Ankara, s. 103-108.

_____ (2013). "Sözlü Kültürden Yazılı Kültüre Geçiş Devri Metni Olarak Saltuknâme" *Balkanlara Gidişinin 750. Yılında Uluslararası Sarı Saltuk Gazi Sempozyumu (6-10 Kasım Köstence-Romanya)*, s. 49-56.

_____ (2013). "Bir Kuruluş Devri Metni Olarak Garibnâme", *Âşık Paşa ve Anadolu'da Türk Yazı Dilinin Oluşumu Sempozyumu (1-2 Kasım, Kırşehir)*, s. 81-92.

_____ (2013). "Beylikler Devri Türkçesinin Oluşumunda Dil-Tarih İlişkileri", *Osmanlı Bursasında Dil, Kültür ve Edebiyat Bilgi Şöleni (29-30 Mayıs, Bursa)*, s. 7-12.

_____ (2015). "Dede Korkut Hikâyelerinde Dil-Düşünce İlişkileri", *III. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kongresi Dede Korkut ve Türk Dünyası (19-23 Ekim, Çeşme-İzmir)*, *Bildiriler Kitabı*, İzmir, s. 81-93.

_____, SITKI, Banu, (2015). "Oğuzcanın Kuzey Sınırları: Kırım Yarlıklarında Oğuzca Öğeler", *Oğuzlar: Dilleri, Tarihleri, Kültürleri*, 5. Uluslararası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu, Hacettepe Üniversitesi, 21-23 Mayıs, Ankara, s. 69-88.

_____ (2015). "Dede Korkut Hikâyelerinden Geçen Bir Deyim: Bütün Binmek", *VII. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu*, Fırat Üniversitesi (16-18 Ekim 2014, Elazığ), C.1, s. 67-70.

_____ (2016). "Eski Batı Oğuzcası ve Dede Korkut Oğuznameleri", *Uluslararası Türk Dünyası Araştırmaları Sempozyumu (25-27 Mayıs, Bakü)* *Bildirileri*, Haz. Hikmet Koraş, Bakü, Cilt I, s. 43-47

_____ (2017). "Üç Trajedi Bir Dil: Türkçenin Anadolu'da Yazı Dili Olma Macerası", Türk Yurdu, Ankara, S. 304, s. 37-40.

Prof. Dr. Ali Akar'ın Oğuzca ile ilgili çalışmalarının sonuncusu ise Ötügen Yayınlarından çıkan **Oğuzların Dili Eski Anadolu Türkçesine Giriş** adlı kitabıdır.

İçeriğindeki dönem, eser, yazar ve dille ilgili kuramsal bilgiler, dil bilgisi ve dil incelemesiyle Eski Anadolu Türkçesi için temel bir kaynak olma özelliğine sahip olan bu kitap, ön söz ve giriş kısımlarının haricinde altı bölümden oluşmaktadır:

1. Bölüm: Tarihi ve Coğrafi Durum
2. Bölüm: Oluşum ve Gelişim
3. Bölüm: Yazarlar ve Eserleri
4. Bölüm: Dil Çeşitliliği/Varyantlar
5. Bölüm: Dil Bilgisi
6. Bölüm: Örnek Metinler Üzerinde Dil İncelemeleri

Kitabın "Ön Söz"ünde yazar, son yıllarda Eski Anadolu Türkçesi üzerine yapılan çalışmaların öneminden bahsetmiş, ancak bu çalışmaların dönemin tarihini, coğrafyasını, yazarlarını, eserlerini ve gramer özelliklerini içine alan bütüncül bir yaklaşıma sahip olmadığını dile getirmiştir. Dilin büyük ölçüde konuşurların hayatını yansıtan ayna olduğuna değinen Akar, bu eserinde dönemin fonetik ve morfolojik özellikleriyle birlikte tarihi ve kültürel ilişkilere de yer verdiğini, incelemelerinde hem eş zamanlı hem de art zamanlı bir yöntem kullandığını, "metinleri yapısalci gramer esasları çerçevesinde ve Türk dilindeki genel sistematikle" ele aldığını dile getirmiş ve eserini "16. yüzyıldan itibaren gelişme evrelerini tamamlayarak günümüz Türkiye Türkçesinin temelini teşkil edecek özellikler kazanan bu lehçenin tarihindeki bir döneminin aydınlatılmasına katkı sunmak amacıyla" kaleme aldığını belirtmiştir.

Eski Anadolu Türkçesiyle ilgili genel bilgilerin verildiği "Giriş" bölümünde, Oğuzların 11. yüzyıldan itibaren Anadolu'ya göçmeleriyle birlikte kendi ağız özelliklerine dayalı bir yazı dili oluşturmaya başladıkları ve bu yazı dilinin Türkoloji çalışmalarında "Eski Oğuz Türkçesi", "Eski Türkiye Türkçesi", "Eski Osmanlıca", "Eski Anadolu Türkçesi", gibi adlarla adlandırıldığı, bu eserde ise lehçenin oluşma ve gelişme tarihine en uygun görülen "Eski Anadolu Türkçesi" teriminin tercih edildiği ifade edilmiştir. Bu lehçeyi diğer tarihi Türk lehçelerinden ayıran özellikler arasında "en geç oluşma tarihine sahip en eski Türk yazı dili" olmasına dikkat çekilmiş ve lehçenin gelişme süreçleri ana çizgileriyle şu dönemlere ayrılmıştır:

1. Eski Anadolu Türkçesi
 - a. Selçuklu Dönemi Türkçesi (11-12. yy.)
 - b. Beylikler Dönemi Türkçesi (1277-1453)
 - c. Osmanlı Türkçesine Geçiş Dönemi Türkçesi (1453-16. yy.)
2. Klâsik Osmanlı Türkçesi (16-18. yy.)
3. Mahallileşme Dönemi Türkçesi (18-19. yy.)
4. Yenilenme Dönemi Türkçesi (1850-1911)

5. Çağdaş Türkiye Türkçesi (1911-)

Kitabında, “Türk dilinin yaşayan en eski yazı dili” olarak nitelendirdiği (s. 17) Eski Anadolu Türkçesi’nin oluşma ve gelişme çağları olarak görülen 11-15. yüzyılların ele alındığını belirten Akar, dönem üzerine yapılan çok sayıda araştırma ve incelemenin olduğu bu alana “farklı bir katkı sunacağına” inandığı bu çalışmasında, dönemin eserlerini dilin tarihi gelişme seyrine göre Selçuklu Dönemi Türkçesi (11-12. yy), Beylikler Dönemi Türkçesi (1243-1453) ve Osmanlı Türkçesine Geçiş Dönemi Türkçesi (1453-16. yy) olmak üzere üç ayrı döneme ayırarak ele almıştır.

Eserin Birinci Bölümü “Tarihi ve Coğrafi Durum” başlığını taşımaktadır. Bu bölüm, “Oğuz Adı”, “Tarih”, ve “Coğrafya” alt başlıklarından oluşmaktadır.

“Oğuz Adı” alt başlığında, Oğuzların kim oldukları, ne zaman tarih sahnesinde yer almaya başladıkları ve *oğuz* kelimesinin kökenine ilişkin yapılan araştırmalar üzerinde durulmuştur. Oğuzlara dair bilgilerin ulaşıldığı ilk yazılı kaynakların Köktürk yazıtları olduğu belirtilmiş, bu dönemde önemli bir siyasi güce sahip olduklarına değinilmiştir. 10. yüzyılda Aral Gölü’nün batı kıyılarına (Mangışlak bölgesi) göçtükleri ve burada kurmuş oldukları Oğuz-Yabgu devletiyle tarih sahnesinde yer almaya başladıkları anlatılmıştır. *Oğuz* kelimesinin etimolojisiyle ilgili çözümleme ve önerileri özetleyen Akar, bu görüşler içerisinde Nemeth’in yaptığı ok+u+z “boylar birliği” etimolojisinin “akla en yakın” görüş olarak öne çıktığını belirtmiştir.

“Tarih” ismini taşıyan ikinci alt başlık da kendi içinde, “Selçuklu Öncesi”, “Selçuklu İmparatorluğu”, “Oğuzların Anadolu’ya Yerleşmeleri”, “Sosyal ve Kültürel Durum” başlıklarından oluşmaktadır.

Burada özet olarak; Oğuzların 8. yüzyılda Tula Irmağı boylarında, Köktürklere bağlı bir topluluk olarak yaşadıkları, Köktürk hâkimiyetinin sona ermesiyle Uygurlar bünyesinde varlıklarını devam ettirdikleri, bir süre sonra çeşitli sebeplerle Batı Türkistan’a yerleştikleri anlatılmış, ilerleyen zamanlarda bir kısmının İran, Irak ve Anadolu’ya, bir kısmının ise Balkanlara göçtüğüne, ata yurtta kalanların ise bugünkü Türkmenistan ve Güneybatı Kazakistan’da Kıpçaklarla karışık olarak yaşamaya devam ettiğine değinilmiştir. Oğuzların, Selçuklu İmparatorluğunu kurmaları ve bu dönemde yapılan Pasinler Savaşı ile Anadolu’yu yurt tutmaya başlamalarından bahsedilmiştir. Anadolu’ya yerleşmeye başlayan Oğuzların, sosyal yapılarına uygun olarak göçebe ve hayvancılığa dayalı bir ekonomi sistemi kurduklarına işaret edilmiştir. Bu dönemde Anadolu beylerinin saraylarında bilim ve sanata ilgi gösterildiği ve bu sayede kültürel faaliyetlere zemin hazırlandığı anlatılmıştır.

“Coğrafya” alt başlığında ise Eski Anadolu Türkçesi coğrafyası hakkında bilgi verilmiş ve Batı Oğuzlarının yerleşim alanının Irak, Suriye, Anadolu, Azerbaycan, İran ve Balkanlar olduğu; XIII yüzyıldan itibaren dönemin ilk Türkçe metinlerinin Orta ve Batı Anadolu’da yazıldığı dile getirilmiştir.

“Oluşum ve Gelişim” ismini taşıyan ikinci bölüm, “Oğuzcanın Yazı Dili Olarak Gelişme Evreleri” ve “Batı Oğuzcası” alt başlıklarından oluşmaktadır.

“Oğuzcanın Yazı Dili Olarak Gelişme Evreleri” başlığı altında Oğuzca; Eski Türkçe (8-10. yy.), Orta Türkçe (11-16. yy.) ve Yeni Türkçe (16-20. yy.) dönemleri içerisinde ele alınmıştır. Ayrıca, burada “Oğuzcanın Değişik Coğrafyalara Yayılışı”nın (İran, Irak, Suriye ve Anadolu) X. yüzyıldan itibaren Selçuklular ile gerçekleştiği ve Oğuzcanın yazı dili safhasına geçişinin Anadolu’da mümkün olduğu bilgisi verilmiştir.

“Batı Oğuzcası” isimli ikinci alt başlıkta, Oğuz boylarının 11. yüzyıldan itibaren Anadolu’ya yerleşmeye başlamasıyla “Oğuzcanın Anadolu’daki İlk Konuşurları”, “Sözden Yazıya Geçiş” sürecinde Oğuz Türkçesinin 12. yüzyılda ayrı bir yazı dili olma yoluna girmesi, Oğuzcanın yazı dili olma hüviyetine sahip olmasıyla birlikte de Osmanlı Devleti’nin resmi dil olarak Türkçeyi kabul etmesinden bahsedilmiştir. Oğuzcanın konuşma dilinden yazı diline geçişinde beylerin Türk dilini siyasi bakımdan desteklemeleri, Türkçe yazan yazar ve şairlerin beyler tarafından himaye edilmeleri, tasavvuf hareketleri, Osmanlı Devleti tarafından Türkçenin resmî dil olarak kabul edilmesi, Osmanlı devlet ve bürokrasi dilinin Türkçe olmasının belirleyici olduğu ifade edilmiştir. “Beyler ve Şairler” başlığı altında da, XIII-XV. yüzyıllar arasında Anadolu’da kurulan beylikleri yöneten beylerin dönemin şair ve yazarlarını korumaları ve desteklemeleri neticesinde yüzlerce telif ve tercüme eserin yazıldığı, bu eserlerin bir yandan dönemin kültür ve sanat hayatını canlandırdığı bir yandan da Oğuzcanın yazı dili olmasını sağladığı belirtilmiştir.

Kitabın “Üçüncü Bölüm”ü, “Yazarlar ve Eserleri” başlığını taşımaktadır. Bu bölüm, “Anadolu’da İlk Türkçe Metinler: Karışık Lehçeli Eserler”, “Selçuklu Dönemi Yazar ve Eserleri”, “Beylikler Dönemi Yazar ve Eserleri” olmak üzere üç alt başlıktan oluşmaktadır. İlk alt başlıkta Türklük biliminde “karışık lehçeli eserler” olarak adlandırılan Anadolu’daki ilk Türkçe metinler olan Behcetü’l-hadayık fi mevzeti’l-hakayık, Ferâiz Kitabı ve Kıssa-i Yusuf hakkında bilgi verilmiştir. Bu eserlerde Anadolu’da oluşan Oğuz Türkçesi yanında Orta Asya’daki Kıpçak ve Karluk lehçelerine ait dil özelliklerinin de kullanıldığı ve bu nedenle bu metinlerin Türkiye Türklük biliminde “karışık dilli eserler” olarak adlandırıldığı belirtilmiş ve bu metinlerdeki karışık dil özelliklerinin hangi sebeplerden kaynaklandığına dair görüşlerden bahsedilmiştir. Akar, Türklük bilimindeki bu adlandırmayı doğru bulmadığını, bu farklılıkların Türk dilinin doğu ve batı lehçelerinin bir arada kullanılmasından kaynaklandığını ve adlandırmanın “Karışık Lehçeli Eserler” biçiminde yapılmasının daha uygun olacağını vurgulamıştır.

“Selçuklu Dönemi Yazar ve Eserleri” başlığında, Ahmed Fakih, Sultan Veled, Şeyyad Hamza, Hoca Dehhanî, Yunus Emre, Ebulhayr Rumî, Arif Ali’den ve bu yazarların eserlerinden bahsedilmiştir. “Beylikler Dönemi Yazar ve Eserleri”nde de Gülşehrî, Âşık Paşa, Ahmedî, Hoca Mes’ud (Mes’ud bin Ahmet), Şeyhoğlu Sadreddin Mustafa, Ahmed-i Dâî, Şeyhî, Kadı Burhaneddin, Erzurumlu Kadı Darir hakkında biyografik bilgiler verilmiş ve eserleri tanıtılmıştır. Ayrıca, bu dönemde kaleme alınmış olan Dede Korkut Oğuznâmeleri, tıp kitapları ve Kur’an tercümeleleri hakkında da bilgi verilmiştir.

“Dil Çeşitliliği/Varyantlar” eserin “Dördüncü Bölümü”dür. Bu bölüm “Alfabe Gelenekleri ve Çoklu Yazım (İmlâ)”, “Fonetik Çeşitlilik”, “Morfolojik Çeşitlilik” ve “Kelime Çeşitliliği” olmak üzere dört alt başlığa ayrılmıştır. Bu bölümde, Oğuzcanın ilk dönemlerinde görülen ancak yazı dili olma sürecinde gittikçe azalan çok şekillilik (“varyantlaşma”) konusu, nedenleriyle ve örneklerle yazım, ses, biçim ve söz varlığı açısından değerlendirilmiştir.

Oğuzcanın ana hatlarıyla “dil, tarih ve coğrafya” ekseninde tanıtıldığı ilk dört bölümün ardından Beşinci Bölüm’de Eski Anadolu Türkçesinin “Dil Bilgisi”ne yer verilmiştir. Bölüm, “Ses Bilgisi” ve “Yapı Bilgisi” olmak üzere iki alt başlıktan oluşmaktadır.

Ses Bilgisi alt başlığında, Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmış metinlerden hareketle dönemin dilinin ünlü ve ünsüzleri ve bunların Arap alfabesiyle yazımları hakkında da bilgi verilerek tanıtılmış, ayrıca bu lehçedeki ünlü ve ünsüzlerde görülen ses olayları (ünlü ve ünsüz değişimleri, ünlü uyumu, ünsüz düşmesi, ünsüz türemesi) örneklerle anlatılmıştır.

“Yapı Bilgisi” alt başlığında kelime türlerine göre (isim, zamir, sıfat, zarf, edat, bağlaç, ünlem, fiil) bir tasnif yapılmıştır. Burada, her kelime türünün altında o türle ilgili yapım ve çekim özellikleri anlatılmış, ayrıca kelimelerin alt türleri de dönemin metinlerinden seçilen örneklerle tanıtılmıştır. “Yapı Bilgisi” kısmının son başlığını “Söz Varlığı” oluşturmaktadır. Burada da dönemin söz varlığı hakkında genel bir bilgi verilmiştir.

Eserin son bölümü (Altıncı Bölüm), “Örnek Metinler Üzerinde Dil İncelemeleri” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde, Eski Anadolu Türkçesi döneminin çok önemli eserlerinden Süheyl ü Nevbahâr, Yusuf u Zelihâ ve Dede Korkut Oğuznâmeleri hakkında özet bilgi verilmiş ve Süheyl ü Nevbahâr ile Yusuf u Zelihâ’dan seçilen bölümler üzerinde dil incelemesi yapılmıştır. Dede Korkut’tan ise sadece bir bölüm özgün biçimi ve çevriyazısıyla verilmiş, bu metin üzerinde dil incelemesi yapılmamıştır.

Süheyl ü Nevbahâr ile Yusuf u Zelihâ’dan seçilen bölümler üzerinde dil incelemesinde uygulanan yöntem şu şekildedir:

Orijinal/Özgün Metin

Transkripsiyonlu/Çevriyazılı Metin

Grammer Çözümlenmeleri

Beyit Numarası

Özgün Beyit

Çevriyazılı Metin

Günümüz Türkçesine Aktarımı

Ses ve Yapı Çözümlenmeleri

“Ses ve Yapı Çözümlenmeleri”nde beyitte geçen kelimelerin önce anlamı verilmiş, sonra morfolojik yapısı gösterilmiş ve bu kelimelerde görülen döneme mahsus fonetik ve morfolojik özellikler özet bilgilerle açıklanmıştır.

Kitap, 7 sayfadan oluşan geniş bir “Kaynakça” bölümü ile sona ermiştir. Burada listelenen akademik çalışmalar, Eski Anadolu Türkçesi dönemi ile

ilgili çalışma yapacak olan araştırmacılara da geniş bir bibliyografya imkanı sunmaktadır.

Sonuç olarak, Prof. Dr. Ali Akar tarafından yayımlanan *Oğuzların Dili Eski Anadolu Türkçesine Giriş* adlı kitap; hem içerdiği akademik bilgilerle alana önemli bir katkı sağlayan hem de Türklük bilimi eğitimi alan lisans ve lisansüstü öğrenciler için Eski Anadolu Türkçesi derslerinde çok faydalı olacak temel bir kaynak niteliğindedir. İçeriğindeki dönem, eser, yazar ve dille ilgili kuramsal bilgiler, dil bilgisi ve özellikle de sistematik ve kolay anlaşılır bir biçimde hazırlanmış dil incelemesiyle Türklük bilimi eğitiminde çok önemli bir boşluğu dolduracaktır.

Aynı zamanda doktora danışmanım olan kıymetli hocam, Prof. Dr. Ali Akar'ı Türklük bilimine kazandırdığı bu eserinden dolayı kutluyor ve yeni çalışmalarında başarılar diliyorum.